

Lausunto aiheella HE 32/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain ja eläinten lääkitsemisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Hallitus on esittänyt porsaiden kirurgisen kastraation kiellon kumoamista. Tämä on eläinten hyvinvoinnin kannalta varsin huolestuttavaa. Siksi pidämme tärkeänä, että kastraatiokieltä ei kumota. Alla neljä tutkimukseen perustuvaa syytä.

Eläinten hyvinvointi

Kirurgisessa kastraatiossa porsaas pakotetaan paikoilleen, kivespussiin tehdään viilto ja kivekset vedetään irti. Toimenpide on porsaille tutkitusti erittäin tuskallinen. Porsaas osoittavat tuskaansa kiljumalla, rimpuilemalla ja tärisemällä. Koska leikkausalueelle syntyy kudonvaurio ja tulehdusreaktio, kipu kestää useita vuorokausia¹ ja porsaas osoittavat kivun merkkejä vielä viikko operaation jälkeen.²

Sikateollisuus on perustellut kastraatiota sillä, että kastroimattomat karjut ovat liikkuvaisempia ja taipuvaisempia keskinäiseen kilpailuun, jolloin ahtaissa karsinoissa eläville karjuille muodostuu hyvinvointiongelmia. Tutkimus kuitenkin osoittaa, että kastroimattomien karjujen stressihormonitasot eivät ole kastroitujen karjujen vastaavia korkeampia.³ Toisin sanoen, kastraatio ei paranna sikojen hyvinvointia myöskään tavallisissa tehotuotanto-olosuhteissa.

Päinvastoin, arvostetussa Nature-lehdessä julkaistu tutkimus osoittaa, että kirurginen kastraatio selvästi *heikentää* sekä eläinten hyvinvointia että terveyttä.⁴ Tämä johtuu esimerkiksi siitä, että kastraatio altistaa porsaas erilaisille tulehduksille (kuten niveltulehduksille) ja nostaa kuolleisuutta.⁵ Kirurginen kastraatio aiheuttaaakin porsaille huomattavaa kärsimystä, altistaa näitä sairauksille ja heikentää näiden hyvinvointia jopa siinä määrin, että osa porsaista kuolee epäsuorasti kastraation seurauksena.

¹ Hay et al. 2003.

² Van Beirendonck et al. 2011.

³ Holinger et al. 2018.

⁴ Morgan et al. 2019.

⁵ Morales et al. 2017.

Paikallisuudute, yleisanestesia vai immunokastratio?

Hallituksen esityksessä suositaan paikallisuudutusta. Tutkimusten mukaan paikallisuudutteisiin liittyy kuitenkin merkittäviä ongelmia. Puudutuspiistos on itsessään varsin tuskallinen ja epäonnistuu helposti, mikäli tekijänä ei ole eläinlääkäri. Kaikki puudutusaineet eivät myöskään poista kastraation aiheuttamaa tuskaa, ja pahimmillaan paikallisuudute jopa lisää sitä.⁶

On myös toinen vaihtoehto: kastratio täysnukutuksessa. Saksassa kirurginen kastratio ilman yleisanestesiaa on kielletty ja valtaosa Saksan sioista kastroidaan isofluraaninukutuksessa. Kuten maa- ja metsätalousministeriö tuo lakiesityksessään esille: "Saksassa on edellytetty 1.1.2021 alkaen, että kirurgisen kastraation yhteydessä käytetään yleisanestesiaa. Tuottajat voivat käyttää anestesia-laitteita itse. Tällä hetkellä suurin osa karjuista (78 prosenttia) kastroidaan inhalaatioanestesiassa (isofluraani) ja ne saavat myös tulehduskipulääkkeen. Yleisanestesiaa pidettiin tehokkaampana lievittämään kipua kuin paikallisuudutusta, joka itsessään aiheuttaa kipua."

Toisin sanoen, eläinten hyvinvoinnin kannalta yleisanestesia on selvästi parempi vaihtoehto kuin paikallisuudutus. Sekään ei kuitenkaan poista pitkäaikaista kärsimystä.

Maailmalla suositaankin yhä useammin immunokastratiota. Se on eläinten hyvinvoinnin kannalta selvästi parempi vaihtoehto kuin kirurginen kastratio. Koska se viivästyttää porsaiden puberteettia, siihen ei myöskään liity niitä hyvinvointiriskejä, joista suomalaiset lihatalot ovat (joskin heikoin perustein) varoittaneet.⁷

Tiivistäen voi siis todeta, että mikäli sikoja kasvatetaan lihaksi, on immunokastratio eläinten kärsimyksen vähentämisen kannalta paras vaihtoehto, kirurginen kastratio (myös paikallisuudutuksessa) taas huonoin. Toki vielä parempi ratkaisu on, ettei sikoja kastroida lainkaan, ja että heille sen sijaan annetaan selvästi enemmän elintilaa ja virikkeitä.

⁶ Hofmann 2019.

⁷ Morgan et al. 2019.

Taloudelliset näkökohdat

Eläinoikeusakatemia ei pidä taloudellisia seikkoja ensisijaisina silloin, kun keskiössä on eläinten kärsimyksen lieventäminen. Otamme kuitenkin mukaan myös taloudellisen näkökulman, sillä lihateollisuus on esittänyt siitä turhan yksipuolisia näkemyksiä.

Kirurginen kastratio heikentää pitkällä jännteellä sikateollisuuden kannattavuutta. Tämä johtuu siitä, että se nostaa porsaiden kuolleisuutta ja hidastaa näiden kasvua.⁸

Immunokastratio on taloudellisesti selvästi kannattavampaa. Lihanmaku säilyy samana ja pitkällä aikajännteellä lihateollisuuden kannattavuus jopa paranee, koska porsaiden kuolleisuus laskee. Porsaat, joita ei ole kastroidu kirurgisesti, myös syövät vähemmän, mikä hyödyttää sikateollisuuden taloudellisia voittoja.⁹ Tämä pätee myös täysin kastroidottomiin karjuihin.

Kastraatioselvitys vuodelta 2021 toteaaakin, että: ”Immunokastroiduilla karjuilla on arvioitu olevan noin 12 €/ruho parempi tuotto verrattuna leikkoihin”. Se myös suosittaa kirurgisesta kastratiosta luopumista: ”Yhteenvetona voidaan sanoa, että täyskarjukasvatus ja immunokastratio ovat taloudellisesti mahdollisia, ja jopa suositeltavia vaihtoehtoja kirurgiselle kastratiolle tilatasolla, kunhan siirtyminen niihin hoidetaan suunnitellusti ja huolellisesti tuottajia neuvoen”.¹⁰

Lihateollisuuden oma selvitys onkin tältä osin varsin puutteellinen, eikä perustu eläinlääketieteellisen tutkimuksen riittävään hyödyntämiseen.

Etiikka

Eläinoikeusakatemian tekemä tietopyyntö paljasti, että kiellon kumoamisen takana ovat lihatalot, kuten Atria. Heidän aktiivinen lobbaamisensa onkin johtamassa eläinten kärsimyksen merkittävään lisäämiseen. Lihatalojen motiivina on taloudellisten voittojen maksimointi. Rahan ei kuitenkaan tulisi mennä eläinten hyvinvoinnin edelle. Mikäli haluamme valtiona turvata tuotantoeläimille edes minimaalisen hyvinvoinnin, on kastratiokiellosta pidettävä kiinni.¹¹

⁸ Morales et al. 2017.

⁹ Bonneau & Weiler 2019.

¹⁰ Heinonen 2021.

¹¹ <https://elainoikeusakatemia.fi/kannanotot/tietopyynto-paljastaa-lihatalojen-aktiivinen-lobbaus-johti-kastraatiokiellon-perumiseen/>

Jos kieltö puretaan, on eläinten hyvinvoinnin kannalta välttämätöntä edes ottaa käyttöön yleisanestesia pitkällä kipulääkityksellä tai immunokastratio. Paikallisuudutetta ei voida millään muotoa pitää riittävänä, ja päinvastoin se voi lisätä kipua.

Suomessa teurastetaan ja siten myös kastroidaan joka vuosi liki 900 000 karjuporsasta. Asia koskettaa siis varsin suurta määrää eläimiä. Ihmisillä on moraalinen vastuu hallussaan olevista eläimistä, ja yksi keskeisimmistä velvoitteistamme on suojella eläimiä kärsimykseltä. Puhuttaessa näin suuresta eläinmäärästä, on tuo vastuu kohdattava sitäkin huolellisemmin.

Tähän velvoittaa myös laki eläinten hyvinvoinnista. Lain 1 §:ssä säädetään, että ”lain tarkoituksena on edistää eläinten hyvinvointia ja suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta”. Kirurgisen kastraation salliminen olisi edellä mainituilla perusteilla räikeästi lain tarkoituksen vastainen. Eläinoikeusakatemian näkemys onkin, että kirurgisen kastraation salliminen paikallisuudutteella rikkoo selvästi paitsi moraalista vastuutamme eläimistä, myös nykyistä eläinsuojelulainsäädäntöä.

Lopuksi

Eläinoikeusakatemia suhtautuu eläinteollisuuteen ja siten myös sianlihantuotantoon sinällään kriittisesti. Vaikka kannustamme ihmisiä syömään eläintuotteiden sijaan kasvispohjaisesti, pidämme kuitenkin tärkeänä myös nykytilanteen realistista tunnistamista ja kärsimyksen vähentämistä sen puitteissa. Niin kauan, kun Suomessa on lihantuotantoa, tulisi lainsäätäjien varmistaa, että eläimille aiheutettu kärsimys on mahdollisimman pientä.

Tämän allekirjoittaa varmasti jokainen suomalainen, ja tästä syystä kirurgisen kastraation tulee olla laissa kiellettyä.

Eläinoikeusakatemia ry:n puolesta

Elisa Aaltola, toiminnanjohtaja, FT

Lähteet:

Bonneau M, Weiler U. (2019). Pros and Cons of Alternatives to Piglet Castration: Welfare, Boar Taint, and Other Meat Quality Traits. *Animals* 30;9(11):884.

Hay, M., Vulin, A., Génin, S., Sales, P., & Prunier, A. (2003). Assessment of pain induced by castration in piglets: behavioral and physiological responses over the subsequent 5 days. *Applied Animal Behaviour Science*, 82(3), 201.

Heinonen, Mari (2021). *Kastraatioselvitys 2021*. Valtioneuvosto.

Hofmann K et al. (2019). Stressbestimmung bei der Injektion und Kastration von Saugferkeln unter Lokalanästhesie mit Procain und Lidocain [Pain and distress responses of suckling piglets to injection and castration under local anaesthesia with procaine and lidocaine - Part 1: Cortisol, chromogranin A, wound healing, weights, losses]. *Tierarztl Prax Ausg G Grosstiere Nutztiere* 47(2):87-96.

Holinger M, Früh B, Stoll P, Pedan V, Kreuzer M, Bérard J, Hillmann E. (2018). Long-term effects of castration, chronic intermittent social stress, provision of grass silage and their interactions on performance and meat and adipose tissue properties in growing-finishing pigs. *Meat Sci.* 145:40-50.

Morales J, et al. (2017). Surgical castration with pain relief affects the health and productive performance of pigs in the suckling period. *Porcine Health Manag.* 6;3:18.

Morgan, L., Itin-Shwartz, B., Koren, L. et al. (2019). Physiological and economic benefits of abandoning invasive surgical procedures and enhancing animal welfare in swine production. *Sci Rep* 9, 16093.

Van Beirendonck S, Driessen B, Verbeke G, Geers R. (2011). Behavior of piglets after castration with or without carbon dioxide anesthesia. *J Anim Sci.* 89(10):3310-7.